

WIL JE DE ROUTE VERLENGEN?

Deze vier wandelroutes zijn ook geschikt voor fietsers en evt. te combineren tot één route.

ALD DYK - TURELUUR - TSJIRK

SÚDHOEKE - GRUTTO - SKRIES

SKROK - KIEVIT - LJIP

DE PÔLE - WATERSNIP - WAARLAMKE

Meer informatie over de routes op je telefoon? Ga naar puurdegreidhoeke.nl/routes of scan de code

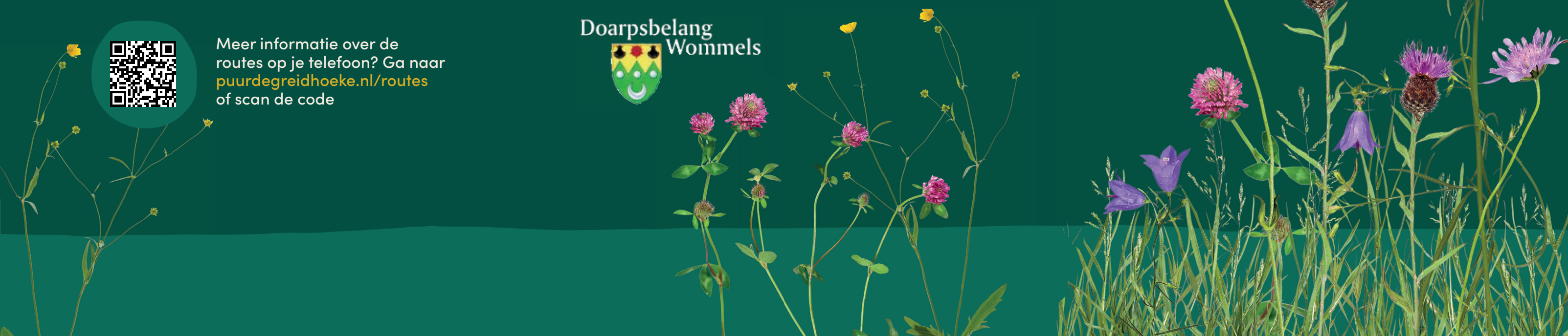

DORPSWANDELING WOMMELS

De rijke zuivelhistorie heeft Wommels veel gebracht en tijdens de dorpswandeling iedereen veel te bieden. De wandeling neemt jullie mee langs alles wat het dorp rijk is: water, terpen, kaatsen, zuivel, vogels en de legende over de hand van edelvrouw Bertha. Een deel van de informatie staat op deze flyer. In het dorp is veel extra informatie te vinden op de QR-borden die aangegeven staan op de routekaart.

MEDE MOGELIJK GEMAAKT DOOR

provinsje fryslân
provincie fryslân

1 2 3 4

Op het Aldhiem (1), één van de oudste straten van Wommels, start de route bij zuivelmuseum 'It Tsiispakhús'. Aan de andere kant van het water staat het oudste huis(2) van Wommels aan de Molewâl. Het centrum kenmerkt zich door het grasveld, de Terp(3). Vroeger in bezit van de kerk die bovenop de Terp gebouwd is. Waar de Terp ooit verhuurd werd om de was te bleken en gebruikt werd als veld voor de Freule, wordt het nu gebruikt als plek voor festiviteiten en is het beeld van freule Clara de Vos van Steenwijk(4) er te vinden.

5 6 7

In het verlengde van de Noorderhaven(5) staat het statige pand van It Reade Hynder (6). Het pand is recent gerestaureerd. Vorige eeuw heeft het de huidige naam gekregen, waarschijnlijk afgeleid van het wapen van Stapert. Over de Walperterwei vervolgt de route langs de scholen (7) richting plan Walpert. Walpert en Stapert zijn namen die op meerdere plekken terugkeren en zijn ontleend aan een oude plaatselijke legende over twee mannen, Agge en Bokke. Beide streven naar de hand van de edelvrouw Bertha. Bertha's vader beslist dat er een gevecht te paard moet komen. Degene die het langst te paard blijft zal winnen en trouwen met Bertha. Wanneer het paard van Bokke valt (valpeerd, later walpert), is de strijd ten einde. Het paard van Agge blijft staan (stapeerd, later stapert).

8

De Fûgelwyk is gelegen naast weidevogelgebied Skrok, het laarzenpad achter de wijk langs geeft u prachtige vergezichten over het weidse landschap van de Greidhoeke. De oude contouren van de weg van Franeker naar Sneek zijn nog te zien. Het pad om verzorgingstehuis Nij Stapert geeft aansluitend uitzichten over De Súdhoeke en de meanderende Slachtedijk. Deze polderdijk heeft ervoor gezorgd dat het dorp droge voeten heeft gekregen, de terpen overbodig waren en de vruchtbare grond voor veel geld werd verkocht. De Sybren de Vlasstrjitte (8) is vernoemd naar een veearts die vanuit zijn jeugd Wommels in zijn hart gesloten heeft. Na zijn overlijden in 1974 liet hij een legaat achter aan de nog steeds actieve Stichting Wommels, ten goede van met name de jongeren in het dorp.

9 10 11 12

Over de Van Sminialeane komt u langs 'De villa' (9), een prachtig verhaal tegenover een man die zijn huis meenam toen hij Wommels verliet. Op de plek waar nu de Jumbo staat, stond vroeger een groot landhuis 'Sminiasate' (10) met daarachter een bos waarin de dorpsbewoners op zondags vrij mocht wandelen. Aan de achterkant van de kerk bevindt zich nog een toegangshek (11) van het begin van It Bosk, nabij de 'Freulewentsjes' (12). Het meanderen gaat nog even door in de wijk Terpelân, waar de straten letterlijk slingeren en twee blokken op 'terpen' zijn gebouwd.

13 14 15 16 17

Op de Keatsebaan (13) werd vroeger veel gekaatst. En de Jacobikerk (14) kent naast de kerkelijke historie ook oorlogsverhalen over de klokken in de tweede wereldoorlog, rouwborden en het orgel. In de ringmuur van de pastorie is het oude wapen van Hennaarderadeel te zien, tegenover het oude gemeentehuis (15). Tegenwoordig is dit een seniorencomplex. Terug op de 'Lytse terp' zien we de Wilhelminaboom (16), een prachtige linde die in 1898 wordt geplant ter ere van de inhuldiging van koningin Wilhelmina. Later is hierbij het Kuipersbankje (17) geplaatst. Inmiddels heeft deze zijn plek gekregen bij de brug. De bomen rond de Terp zijn in 2024 opnieuw gepland.

18 19 20 21 22

Wommels zonder brug is ondenkbaar. De brug(18) verbond Gereformeerd en Hervormd Wommels. Het kerkblad heet nog steeds 'Oer de brêge'. In 1638 werd de Bolswarder vaart aangelegd. Tot in de 19e eeuw was deze trekfeart (19) een snelweg over het water en van groot belang voor de ontwikkeling van het dorp Wommels. Aangrenzend werd er in 1892 een kaas- en roomboterfabriek (20) gebouwd. Enkel het oude pakhuis staat er nog. Verderop langs de Molewâl, met het oudste huis van Wommels (2), treffen we de Fabrykswei. Ook hier stond een coöperatieve zuivelfabriek (21) die in 1988 is gesloten. De straatnamen de Tsjerne, de Untfangst, en het Suvelleantsje laten de oude structuren terugkeren.

22 23

Voordat de route door de Keatsbuurt gaat, komen we langs de voormalige Gereformeerde kerk (22). Anno 2024 een woonhuis met appartementen. De kerkelijke gemeente is inmiddels echt over de brug en samen vormen zij de Protestantse Kerk Nederland. Boven de hoofdingang is een gedenksteen te zien, ter herinnering aan het jaar 1889 waarin de kerk in gebruik werd genomen.

Wommels kent de bekendste kaatswedstrijd onder de junioren, de Freule. Master Oepke Hiemstra, schoolmeester rond 1856, initieerde samen met Freule Clara de Vos van Steenwijk de kaatswedstrijd voor de jongeren. De kaatsstraten (23) zijn vernoemd naar belangrijke termen in het spel. Van hieruit gaan we door naar de Wetterwyk, één van de jongste wijken van Wommels.

24 25

Weer aan de andere kant van de trekfeart, staan we op de Dr. Sipcke Stapertstjitte (24). Dr. Sipcke Stapert kwam uit de voorname Wommelser familie Stapert, en werd geboren op de kop-hals-romp boerderij aan het einde van de Hofkamp. Over de Keatsebaan is de haven weer in zicht, de Suderhaven (25) die in 1954 gedempt is.

